

SODALITATIS LITTERARIÆ

EPIGRAMMATA,

In Norinbergæ conventu principum et decretoriis Imperii diebus constituta, in Opera Hrosvithæ, clarissimæ virginis et monialis Germanicæ.

*Joannes Dalburgius, Vormatiensis episcopus, Sodali- A
tatis litterariæ per universam Germaniam prin-
ceps.*

Quæ paucis ætas concessit patria sexus,
Hrosvitha, virgineo præstitit ingenio.

Aliud ejusdem.

Affro laus scenæ, lyra Flacco, bella Maroni :
Multiplicem laurum Hrosvitha docta gerit.

Joannes Trithemius, abbas in Spanheim.

Cur non laudemus Germanæ scripta puellæ?
Quæ si Græca esset, jam dea certa foret,
Adde quod hos cecinit quam prisco tempore versus,
Hinc sexcenteno Phœbus ab orbe redit.

Heinricus de Bunau.

Quantum Germanis faveant pia numina cœli,
Hac nunc in docta virgine nosse potes.
Hæc veteres sanctos vates veneranda recenset,
Et plus quam Sapphō carmina casta canit.

Oloikos de Stein (alsz Gitelvolff).

Hac de Germana quid, Graie, quid, Itale, sentis?
Non minus ac vestræ verba Latina canit.

Vilibaldus Birkhammer, Norinberg.

Ἐὶ Σαπφῶ δεικᾶτη μουσαῶν ἔστιν ἀδόντων,
Ῥοσβιδᾶ ἑνδεκᾶτη μούσα καταγράφεται.

Ejusdem traductio.

Si Sappho decima est Musarum dulce canentum,
Hrosvitha scribenda est undecima Aonidum.

Joannes Tholophus, præpositus.

Ut lyra Threicio concessit carmina vati,
Quæ micat arctoo fulgida stella polo,
næc eadem influxit Hrosvitæ verba chelimumque,
Nata ex Saxonis casta poeta plagis.

Henricus Groninger.

Invide, divinos non cessas carpere vates
Tanquam mendaces vaniloquosque viros.
Nonne vides quantum hæc monialis carmine possit,
Historias sacras virgo diserta canens?

Joannes Vernerus.

Hrosvitha Germanis nunc maxima gloria terris,
Carminibus Latios nectere docta modos.
Nec minus et voces describit culta solutas,
Libera Terentii comica facta sequens.

Martinus Mellerstat, medicus.

Gloria quanta fuit magnis Oddonibus armis,
Gloria tanta tibi Hrosvitha in historia.

Conradus Celtæ.

Si proba, magniloquum cogens centone Maronem,
Atque, aluit doctum quos tulerat Latium,
Hanc nostram legerent Saxono sanguine cretam,
Nostræ laudassent carmine vatis opus.

Joannes Lateranus.

Olim in arctoa generata terra,
Saxonæ gentis generosa virgo,
Cujus antiquum memoratur esse.

Hrosvitha nomen

Illa divinos cecinit calores,
Martyrum sanctas modulata Vitas,
Arte quam magna Druidumque gesta
Docta recenset.

Quam sacro denam numero sororum
Phœbus ascripsit, miserans laborum,
Et sibi dignos cumulans honores
Laude perenni.

Joannes Stabius, Math. Ingelstad.

Barbara nostra licet dicatur patria tellus,
Expers et Graii dogmatis et Latii.
Attamen hoc calamo potuit Germana virago,
Hrosvitha, quod Latii vix potuere viri.

Urbanus Prebusinus.

Quanta fuit Graiis Sappho doctissima Musis,
Tanta fuit Latii Hrosvitha carminibus.

Sebastianus Sprentz.

C Claruit ut quondam septenis Græcia sophis,
Extulit ut vates inclyta Roma suos,
Sic decus et patriæ splendor celebratur in oris.
Hrosvitha, Germanis digna puella legi.

HROTSUTHÆ OPERA.

(Ex edit. Schurzfleischii et D. Pertzii.)

HROTSUTHÆ IN SEX COMÆDIAS SUAS PRÆFATIO.

I Plures inveniuntur catholici, cujus nos penitus **D** spernant, Terentii tamen figmenta frequentius lecti-
expurgare nequimus facti, qui, pro cultioris facundia tant, et, dum dulcedine sermonis delectantur, ne-
sermonis, gentilium vanitatem librorum utilitati fandarum notitia rerum maculantur. Unde ego,
præferunt sacrarum Scripturarum. Sunt etiam alii *Clamor validus Gandeishermensis*, non recusavi illum
sacris inhærentes paginis, qui licet alia gentilium imitari dictando, quem alii colunt legendo; quo,

eodem dictationis genere, quo turpia lascivarum **A** incesta feminarum recitabantur, laudabilis sacrarum castimonia virginum, juxta mei facultatem ingenio, celebraretur. Hoc tamen facit non raro verecundari gravique rubore perfundi, quod, hujus modi specie dictationis cogente, detestabilem illicite amantium dementiam et male dulcia colloquia eorum, quæ nec nostro auditui permittuntur, **2** accommodari dictando mente tractavi et styli officio designavi. Sed, si hæc erubescendo negligerem, nec proposito satisfacerem, nec innocentium laudem adeo plene juxta meum posse exponerem, quia quanto blanditiæ amantium ad illicendum promptiores, tanto et superni adjutoris gloria sublimior et triumphantium victoria probatur gloriosior, præsertim cum feminea fragilitas vinceret, et virile robur confusioi subja- **B** ceret. Non enim dubito mihi ab aliquibus objici quod hujus vilitas dictationis multo inferior, multo contrarior, penitusque dissimilis ejus, quem pro-

ponebam imitari; sit, sententiis concedo: ipsis tamen denuntio me in hoc jure reprehendi non posse, quasi his vellem abusive assimilari, qui mei inertiam longe præcesserunt in scientia sublimiori. Nec enim tantæ sum jactantiæ, ut vel extremis me præsumam conferre auctorum alumnis, sed hoc solum nitor, ut, licet nullatenus valeam apte, supplici tamen mentis devotione, acceptum in datorem retorqueam ingenium. Ideoque non sum adeo amatrix mei, ut pro vitanda reprehensione, Christi, qui in sanctis operatur, virtutem (quocunque ipse dabit posse) cessam prædicare. Si enim alicui placet mea devotio, gaudebo; si autem, vel pro mei abjectione, vel pro vitiosi sermonis rusticitate nulli placet, me metipsam tamen juvat quod feci; quia, dum proprii vilitatem laboris in aliis meæ inscientiæ opusculis heroico ligatam strophio, in hac dramatica junctura serie colo, perniciosas gentilium delicias abstinendo devito.

EPISTOLA EJUSDEM

Ad quosdam sapientes hujus libri fautores et emendatores priusquam libros suos ederet.

3 Plene sciis et bene moratis, nec alieno profectui **C** invidentibus, sed, ut decet vere sapientes, congratulantibus, Hrotsuitha nesciola, nullaque probitate idonea, præsens valere et perpes gaudere. Vestræ igitur laudandæ humilitatis magnitudinem satis admirari nequeo, magnificæque, circa mei utilitatem, benignitatis atque dilectionis plenitudinem, condignarum recompensatione gratiarum remetiri non sufficjo, quia, cum philosophicis apprime studiis enutriti et scientia longe excellentibus sitis perfecti, mei opusculum vilis mulierculæ, vestra admiratione dignum duxistis, et largitorem in me operantis gratiæ fraterno affectu gratulantes laudastis, arbitrantes mihi inesse aliquantulam scientiam artium, quarum subtilitas longe præterit meum muliebre ingenium. Denique rusticitatem meæ dictatiunculæ hactenus vix audebam paucis ac solummodo familiaribus meis ostendere; unde pene opera cessavit dictandi ultra aliquid hujusmodi, quia, sicut pauci fuere qui me prodente perspicerent, ita non multi, qui, vel quid corrigendum inesset enuclearent, vel ad audendum aliquid huic simile provocarent. At nunc, quia trium testimonium constat esse verum, vestris corroborata sententiis, fiducialius præsumo et componendis operam dare, si quando Deus annuerit posse, et quorumcunque sapientium examen subire. Inter hæc diversis affectibus, gaudio videlicet et metu, in diversum trahor. Deum namque, cujus solummodo gratia sum id quod sum, in me laudari cordetenus **D** gaudeo; sed major quam sim videri timeo, quia utrumque nefas esse non ambigo, et gratuitum Dei donum negare, et non acceptum accepisse simulare. Unde non denego præstante gratia Creatoris per dynamin me artes scire, quia sum animal capax disciplinæ, sed per energiam fateor omnino nescire. Perspicax quoque ingenium divinitus mihi collatum esse agnosco, sed magistrorum cessante diligentia, incultum et propriæ pigritiæ inertia **4** torpet neglectum. Quapropter, ne in me donum Dei annullaretur ob neglegentiam mei, si qua forte fila vel etiam floccos de panniculis a veste philosophiæ abruptis evellere quivi, præfato opusculo inserere curavi, quo vilitas meæ inscientiæ intermixtione nobilioris materiæ illustraretur, et largitor ingenii tanto amplius in me jure laudaretur, quanto muliebris sensus tardior esse creditur. Hæc mea in dictando intentio, hæc sola mei sudoris est causa, neque simulando me nescita scire jacto, sed quantum ad me tantum scio quod nescio. Quia enim attactu vestri favoris atque petitionis arundineo more inclinata libellum, quem tali intentione disposui, sed usque huc pro sui vilitate occultare quam in palam proferre malui, vobis perscrutandum tradidi, decet ut non minoris diligentia sollicitudinis eum emendando investigetis, quam proprii seriem laboris; et sic tandem ad normam rectitudinis reformatum mihi remittite, quo, vestri magisterio præmonstrante in quibus maxime peccassem possim agnoscere.